

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **S.**, so sídlom v **B.**, proti žalovaným 1/ **N.**, naposledy so sídlom v H.H., 2/ **M.**, 3/ **Ing. P. M.**, bývajúcemu v **R.**, 4/ **Mgr. R. M.**, bývajúcej v **R.**, žalovaní 2/ až 4/ zastúpení JUDr. J. Č., advokátom v H.H., **o vydanie veci**, vedenej na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp.zn. 8 C 55/1996 o dovolaní žalovaných 2/ až 4/ proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. decembra 2008 sp.zn. 13 Co 175/2008 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Rimavská Sobota z 3. júna 2008 č.k. 8 C 55/1996-231 vo výroku, ktorým uložil žalovanému 2/ vydať žalobkyni nehnuteľnosti vedené na Správe katastra v **R.** na LV č. **X.** a to parc. č. **X.** zast. plocha o výmere **X.X.** m² v kat. úz. **H.** a žalovaným 3/, 4/ vydať žalobkyni nehnuteľnosti vedené na Správe katastra v **R.** na LV č. **X.** a to parc. č. **X.** zast. plocha a nádvorie o výmere **X.** m² v kat. úz. **H.** a na parcele stojacu budovu Nemocnice s poliklinikou vedenú ako zdravotná budova súp. č. **X.** a vo výroku týkajúceho sa trov konania a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 16. decembra 2008 sp.zn. 13 Co 175/2008, ktorým potvrdil v tejto časti napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súde Rimavská Sobota na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa naposledy upraveným petitom z **10. decembra 2007** doručeným súdu prvého stupňa 13. decembra 2007 (por. č.l. 203) sa domáhala uloženia **žalovanému 2/** povinnosti vydať oprávnenej osobe nehnuteľnosti vedené na Katastrálnom úrade, Správe katastra v **R.** na LV č. **X.** ako parc. č. **X.** o výmere **X.** m² zast. plocha a **žalovanému 3/** povinnosti vydať žalobkyni parc. č. **X.** o výmere **X.** m² zast. plocha, a stavbu **súp. č. X.** – nemocnica s príslušenstvom, postavenú na parc. č. **X.** a nehnuteľnosti parc. č. **X.** o výmere **X.** m² zast. plocha a na nej postavená stavba so **súp. č. X.** – kotolňa nemocnice s poliklinikou,

parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl. a na nej postavená stavba, súp. č. X. – náhradný zdroj, parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl. a na nej postavená stavba súp. č. X. – rozv. medic. plynov, parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl. a na nej postavená stavba súp. č. X. – strojovňa vzduch, alebo

uloženia povinnosti **žalovanej 1/** (ktorá podľa štatistického registra organizácií zanikla X. – pozn. dovolacieho súdu) vydať oprávnenej osobe nehnuteľnosti zap. v pkn. vl. č. X., kat. úz L. ako parc. č. X. a dom, a parc. č. X. – záhrada, ktoré boli vedené na Katastrálnom úrade Správe katastra v R., kat. úz. H., na LV č. X. ako parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl., parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl., a stavba **súp. č. X.** – nemocnica s príslušenstvom, postavená na parc. č. X., parc. č. X. o výmere X. m² zast. plocha a na nej postavená stavba so **súp. č. X.** – kotolňa nemocnice s poliklinikou, parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl. a na nej postavená stavba, súp. č. X. – náhradný zdroj, parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl. a na nej postavená stavba súp. č. X. – rozv. medic. plynov, parc. č. X. o výmere X. m² zast. pl. a na nej postavená stavba súp. č. X. – strojovňa vzduch. Návrh odôvodnila tým, že ako oprávnená osoba vyzvala listom z 20. decembra 1994 Riaditeľstvo Nemocnice s poliklinikou H. – L. na vydanie predmetných nehnuteľností, ktoré ich však nevydalo a od podania žaloby došlo k prevodu vlastníctva reštituovaných nehnuteľností na **žalovaného 2/** a **žalovaného 3/** a došlo tiež k zmenám zápisu týchto nehnuteľností v katastri nehnuteľností.

Súd prvého stupňa vo výroku uvedeným rozsudkom (v poradí druhým) uložil **žalovanému 2/** povinnosť vydať žalobkyňi nehnuteľnosti vedené na Správe katastra v R. na LV č. X., a to parc. č. X. zast. pl. vo výmere X. m² v kat. úz. H. a **žalovaným 3/, 4/** uložil povinnosť vydať nehnuteľnosti vedené na Správe katastra v R. na LV č. X., a to parc. č. X. zast. plocha a nádvoria o výmere X. m² v kat. úz. H. a na parcele stojacu budovu Nemocnice s poliklinikou vedenú ako zdravotná budova **súp. č. X.** Vo zvyšnej časti návrh žalobkyne zamietol a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal. S poukazom na zákon č. 282/1993 Z.z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam mal preukázané, že návrh je dôvodný len v rozsahu, v ktorom mu bolo vyhovené a žalobkyňa v konaní preukázala, že je oprávnenou osobou podľa § 2 ods. 1 zákona č. 282/1993 Z.z. Pokiaľ ide o vydanie ďalších nehnuteľností, návrh zamietol s poukazom na ustanovenie § 7 ods. 1 zákona č. 282/1993 Z.z., pretože sa jedná o stavby, ktoré slúžia pre zariadenie zdravotníctva, ktoré nemožno vydať.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 16. decembra 2008 sp.zn. 13 Co 175/2008 na odvolanie žalovaných 2/ až 4/ potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadutej, vyhovujúcej časti a v časti týkajúcej sa trov konania. V odôvodnení svojho rozsudku konštatoval, že otázka oprávnenej osoby v predmetnom konaní bola vyriešená už v predchádzajúcom rozsudku odvolacieho súdu a v konaní sa nedoložilo nič, čo by ju vylučovalo ako právnu nástupkyňu „Ú.“. Mal za to, že súd prvého stupňa dôvodne vyhovel žalobe v časti týkajúcej sa vydania pozemku – parc. č. X. s kultúrou „zastavané plochy a nádvoria“, lebo z kópie katastrálnej mapy vyplýva, že sa vydal nezastavaný pozemok. Pretože sa dôvodne vydala aj stavba nemocnice, nejde v zmysle zákona ani „o susediaci pozemok“. Stavba nemocnice je tvorená pôvodnou odňatou stavbou, pričom žalovaní bližšie nekonkretizovali, čo sa pristavalo po odňatí vlastníctva, ani že by malo ísť o novú vec (stavbu). Vydaniu nebráni ani skutočnosť, že žalovaní 3/ a 4/ sú fyzické osoby, ktoré by inak neboli osobami povinnými, lebo vlastníctvo nadobudli až v priebehu reštitučného konania, kedy povinný nesmel nakladať s predmetom reštitúcie.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalovaní 2/ až 4/. V dovolaní namietali, že rozhodnutie nie je podložené vykonanými dôkazmi, ktoré by odôvodňovali výrok rozsudku o vydaní nehnuteľností a odôvodnenie rozsudku je nepreskúmateľné, pretože sa v ňom súd nezaobrá prečo neobstáli ich tvrdenia v priebehu konania. Žalobkyňa podľa ich názoru nepreukázala, že je oprávnenu osobou. V konaní im bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), keď sa nezúčastnili pojednávania a teda neboli riadne poučení o predkladaní dôkazov a ďalších návrhov na doplnenie dokazovania. Zdôraznili, že predmet sporu, ktorý majú vydať je nemocnica – zdravotnícka budova. Ústavou zaručené právo občanov Slovenskej republiky na poskytovanie zdravotnej starostlivosti je dôležitým verejným záujmom a rozhodnutie odvolacieho súdu bez nariadenia pojednávania spochybňuje takýto dôležitý záujem. Stavba nemocnice slúži na poskytovanie zdravotníckej starostlivosti Všeobecnou n., ktorá je zaradená v sieti zdravotníckych zariadení. Vydaním stavby nemocnice by bolo ohrozené poskytovanie zdravotníckej starostlivosti spádového územia s cca 30 000 obyvateľmi. S poukazom na ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a/, b/, c/ O.s.p. navrhli rozsudky oboch stupňov zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpení advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaných 2/ až 4/ je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.). Ak dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, je prípustné len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Napokon, dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného vo veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.).

Žalovanými 2/ až 4/ napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 1 – 3 O.s.p., pretože ním bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, pričom odvolací súd v ňom nevyslovil prípustnosť dovolania. Napadnutému rozsudku odvolacieho súdu nepredchádza ani také rozhodnutie dovolacieho súdu, ktorým by bol odvolací súd vo veci samej viazaný.

So zreteľom na obsah dovolania a osobitne na zákonnú povinnosť dovolacieho súdu skúmať vždy, či v konaní nedošlo k závažným procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie splnenia podmienok prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či v konaní na súdoch nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej

veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a ak g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Ustanovenie § 237 O.s.p. pritom nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým dovolanie inak nie je procesne prípustné. Pre posúdenie existencie procesnej vady v zmysle uvedeného ustanovenia nie je významný subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k niektorej z týchto väd, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté takouto vadou.

So zreteľom na žalovanými tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameril na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednáwanej veci im súdom bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Predmetnému dôvodu dovolania sú vlastné tri pojmové znaky : 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov.

O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými

právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci ide z dôvodu, že prvostupňový súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci nepostupoval v súlade s právnymi predpismi a žalovaným znemožnil uplatniť procesné práva priznané im právnym poriadkom na zabezpečenie ich práv a oprávnených záujmov a odvolací súd na túto vadu neprihliadol pri svojom rozhodovaní, čím takisto odvolacie konanie touto vadou zaťažil.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústavy) zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len Dohovor) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

V zmysle § 101 ods. 1 O.s.p. účastníci sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a že dbajú na pokyny súdu.

Podľa § 95 ods. 1 O.s.p., navrhovateľ môže za konania so súhlasom súdu meniť návrh na začatie konania. Zmenený návrh treba ostatným účastníkom doručiť do vlastných rúk, pokiaľ neboli prítomní na pojednávaní, na ktorom došlo k zmene.

Z dispozičnej zásady ovládajúcej začatie občianskeho súdneho konania vyplýva, že návrh môže meniť výlučne navrhovateľ, ktorý podal návrh na začatie konania, príp. urobil v prebiehajúcom konaní určitý návrh spojený s požiadavkou, aby o ňom súd rozhodol, alebo žalobca, ktorý podal žalobu. Žalovaný môže zmeniť len vzájomnú žalobu, lebo v konaní o nej má právne postavenie žalobcu.

K zmene návrhu môže dôjsť kedykoľvek za konania, dokiaľ nebolo vyhlásené (vydané) rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

Pretože zmena návrhu nemôže byť v rozpore so zásadou hospodárnosti konania, stanoví sa, že k tomuto procesnému úkonu je potrebný súhlas súdu a že súd môže pripustiť zmenu návrhu len vtedy, ak sú splnené stanovené predpoklady. Ustanovenie § 95 O.s.p. sa použije v sporovom konaní a ak konanie bolo začaté na návrh alebo ak bol v jeho priebehu urobený určitý návrh, tiež v nesporovom konaní.

Zmena návrhu je podaním vo veci samej a navrhovateľ (žalobca) ju môže urobiť ktorýmkoľvek zo spôsobov uvedených v § 42 ods. 1 O.s.p. a s dodržaním podmienok uvedených v § 42 ods. 2, 3 O.s.p.

Súd je povinný doručiť zmenený návrh (žalobu alebo návrh na začatie konania) ostatným účastníkom do vlastných rúk spravidla ešte pred rozhodnutím o tom, či zmenu pripustí; doručenie zmeneného návrhu nie je treba, ak ku zmene návrhu došlo na pojednávaní a účastník, ktorému by mala byť zmena návrhu doručená, bol na tomto pojednávaní prítomný. V prípade, že návrh bol zmenený na pojednávaní ústne do zápisnice, splní súd povinnosť doručiť zmenený návrh účastníkovi, ktorý na pojednávaní nebol prítomný spravidla tým, že

mu zašle opis zápisnice o pojednávání alebo prepis zvukového záznamu z pojednávania (jeho časť).

O zmene návrhu rozhodne súd uznesením, proti ktorému nie je odvolanie prípustné, a to ani v prípade, ak ho vydal súd prvého stupňa (§ 202 ods. 3 písm. f/); ak bolo uznesenie vyhlásené na pojednávání, doručuje sa jeho písomné vyhotovenie len tým účastníkom, ktorí neboli prítomní pri jeho vyhlásení.

Uznesením, ktorým bolo rozhodnuté o zmene návrhu, je súd viazaný (por. § 170 O.s.p.).

Dokiaľ súd nerozhodne o uplatnenej zmene návrhu, nemôže pokračovať v konaní o pôvodnom návrhu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

V danom prípade však súd prvého stupňa v zmysle hore uvedeného nepostupoval a odvolací súd nesprávny postup v konaní pred svojím rozhodnutím neodstránil, čím svoje konanie zaťažil vadou, ktorá nachádza svoje vyjadrenie v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p

Ako je zrejmé z obsahu spisu, bola súdu prvého stupňa 13. decembra 2007 doručená zmena návrhu žalobkyne **z 10. decembra 2007**, ktorou jednak rozšírila žalobu o žalovaných 2/ až 4/ (označených ako žalovaní 2/ a 3/) a zároveň žiadala pripustiť zmenu petitu tak, aby súd uložil povinnosť na vydanie veci žalovaným 2/ a 3/, a to spôsobom konkrétne uvedeným v tomto podaní. Súd prvého stupňa uznesením z 11. januára 2008 rozhodol o pripustení vstupu do konania žalovaných 2/ až 4/ a spolu s týmto uznesením im doručil aj zmenený návrh žalobkyne. Na pojednávání konanom 3. júna 2008 (na ktoré však žalovanú 4/ vôbec nepredvolal) súd prvého stupňa po tom, čo konštatoval prítomnosť právneho zástupcu žalobkyne a prítomnosť žalovaného 3/, uznesením rozhodol, že bude pojednávať

v neprítomnosti žalovaných 1/, 2/, 4/, vyhlásil uznesenie, ktorým pripustil „rozšírenie návrhu zo dňa 13.12.2007“, po vyjadrení žalovaného 3/, že má záujem na mimosúdnom vyriešení veci a po poučení účastníkov „v zmysle § 115a O.s.p.“ vyhlásil dokazovanie za skončené a vo veci vyhlásil rozsudok vo veci samej. Z obsahu spisu vyplýva, že uznesenie o pripustení zmeny návrhu písomne vypracované nebolo a účastníkom neprítomným na pojednávaní doteraz nebolo doručené. Týmto postupom odňal žalovaným 2/ a 4/ možnosť konať pred súdom.

Naviac, nepredvolanie žalovanej 4/ na toto pojednávanie malo za následok zároveň znemožnenie jej účasti na verejnom vyhlásení rozsudku – verejnom oboznamovaní súdu o tom, ako rozhodol (aké konkrétne výroky vyslovil) a z akých dôvodov. Tento nesprávny procesný postup súdu mal pre žalovanú 4/ ďalší negatívny procesný dôsledok v tom zmysle, že súd jej nevytvoril procesnú možnosť kontroly, či jednotlivé výroky rozsudku, ktorý jej bol doručený v písomnom vyhotovení, sú v plnom rozsahu totožné s verejne vyhlásenými výrokmi rozsudku, a či snáď neboli prípadne dodatočne zmenené (podľa § 156 ods. 4 O.s.p. je totiž súd viazaný vyhláseným rozsudkom a vyhlásený rozsudok nemôže zmeniť, i keby si neskôr uvedomil, že rozhodol nesprávne). Súd prvého stupňa teda uvedeným chybným procesným postupom (nepredvolaním žalovanej 4/ na pojednávanie, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku v zmysle § 115 ods. 1, 2 O.s.p. v znení platnom do 15.10.2008) nevytvoril žalovanej 4/ zákonom predpokladanú procesnú možnosť účasti na pojednávaní a verejnom vyhlásení rozsudku.

Odvolačný súd vo veci vyhlásil rozsudok bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.). Nezaoberal sa pritom skutočnosťou, že uznesenie o pripustení zmeny návrhu nebolo vypracované a doručené účastníkom konania neprítomným na pojednávaní a žalovaná 4/ nebola vôbec na pojednávanie, na ktorom súd zároveň i vyhlásil rozsudok vo veci samej predvolaná a to napriek tomu, že takýmto postupom súdu prvého stupňa bola žalovaným v konaní odňatá možnosť pred ním konať, najmä sa vyjadriť k veci a k dôkazom, uvádzaným žalobkyňou.

Z hore uvedeného je nepochybné, že žalovaným 2/ a 4/, bola ako účastníkom postupom oboch súdov odňatá možnosť konať pred nimi a to tým, že im nebolo doručené uznesenie o pripustení zmeny návrhu (žalovaný 1/ v tom čase už neexistoval) a žalovanej 4/ aj tým, že súd v konaní pokračoval bez jej prítomnosti a dokonca vyhlásil rozsudok vo veci samej napriek tomu, že ju na pojednávanie ani nepredvolal. Takýmto postupom oba sudy

zavinili, že sa žalovaní nemohli k celej veci osobne vyjadriť a uviesť dôkazy na podporu svojich tvrdení.

Konanie pred súdom musí zabezpečiť pre účastníkov konania spravodlivú ochranu ich práv a záujmov. Na zabezpečenie tejto ochrany priznáva Občiansky súdny poriadok účastníkovi viaceré procesné práva, medzi ktoré patrí aj právo vyjadrovať sa k tvrdeným skutočnostiam, navrhovať dôkazy na ich vyvrátenie a vyjadrovať sa aj k právnym dôsledkom z nich vyplývajúcim. Medzi základné práva účastníka konania patrí aj právo účastníka, aby sa jeho právna vec prerokovala v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Zúčastniť sa prejednávania vo svojej právnej veci pred súdom je neodňateľným právom každého účastníka konania, a to v každom štádiu procesu, pokiaľ zákon nestanovuje inak, ak na tomto svojom práve účastník trvá. Zákon v ustanovení § 101 ods. 2, druhá veta O.s.p. určuje len jednu výnimku z tohto práva účastníka, za splnenia ktorej sa môže vec prejednať i v jeho neprítomnosti, a to v prípade, ak riadne predvolaný účastník sa na pojednávanie nedostavil a nepožiadaval z dôležitého dôvodu o odročenie pojednávania. Pravda, dôvod uvedený účastníkom posudzuje vždy súd, a to v súvislosti s ďalšími právne a skutkovo významnými skutočnosťami, a môže teda prísť k záveru, že dôvod v žiadosti o odročenie pojednávania dôležitý nie je, k takému záveru ale môže prísť len na základe riadneho posúdenia žiadosti účastníka o odročenie pojednávania.

Právna úprava doručovania v občianskom súdnom konaní plní veľmi významnú funkciu. Súd totiž môže konať a rozhodovať len vtedy, ak má riadne preukázané, že účastníci dostali **všetky písomnosti**, prijatie a znalosť ktorých je predpokladom ďalšieho postupu v konaní, použitia opravného prostriedku, prostriedkov procesnej obrany a ochrany a ďalších úkonov, ktoré je prípustné urobiť len v zákonom alebo súdom ustanovenej lehote. Doručovanie ovplyvňuje skúmanie procesných podmienok základného konania, odvolacieho konania, ako aj konania o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Právna úprava doručovania preto plne rešpektuje záujmy účastníkov konania a nevyhnutnosť ich úplného a účinného informovania prostredníctvom tohto procesnoprávneho úkonu. Ak nebola písomnosť doručená správne, podľa predpisov upravujúcich tento úkon alebo nebola doručovaná vôbec, má to priamo za následok vadnosť, nezákonnosť doručenia, s ktorou vadou sú spojené závažné procesnoprávne účinky.

Vadu konania súdu prvého stupňa spočívajúcu v odňatí možnosti žalovaných konať pred súdom odvolací súd neodstránil. Naopak, sám zaťažil touto vadou svoje konanie, keď napriek tomu, že žalovaným 2/ a 4/ neprítomným na pojednávaní nebolo doručené uznesenie o pripustení zmeny návrhu a žalovaná 4/ nebola predvolaná na pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, na tieto vady konania pred súdom prvého stupňa neprihliadol.

Žalovaní teda dôvodne vytýkajú, že konanie a z neho pochádzajúce rozhodnutia prvostupňového i odvolacieho súdu majú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Procesná vada podľa ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p. spočívajúca v odňatí možnosti konať pred súdom zakladá prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom, pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

So zreteľom na túto vadu, ktorá napĺňa skutkovú podstatu ustanovenia § 237 písm. f/ O.s.p., dovolanie žalovaných je prípustné a zároveň je tiež dôvodné. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako i rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 a ods. 3 prvá veta O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. septembra 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Jarmila Uhlířová